

په وسله واله جگړه کې د افغان ماشومانو د ساتنې په اړه د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو مرستندويه پلاوي (يوناما)

جزوه څېروي

کابل، د ۲۰۱۴ کال د می ۱۲ نېټه: د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو مرستندويه پلاوي (يوناما) نن د يوې جزوي مخ کتنه وکړه چې په کې د هيواد په وسله واله شخړه کې د ټولو اړخونو مکلفيتونه راغلي دي څو چې هغوي د نړيوال قانون او د اسلام د اصولو سره سم د ماشومانو د حقونو درناوی وکړي او ورته وده ورکړي.

دغه جزوه همدارنگه د اسلامي زده کړو او اساسي اسلامي ارشاداتو، د نړيوالو بشري حقونو او د بشر پالنې د نړيوال قانون سره د مټمټيت اصل په ډاگه کوي.

د جزوي د مخ کتنې په مراسمو کې د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د سرمشري ځانگړي استازي او د يوناما مشر بناغلي يان کوبيش و ويل: " جگړې ماشومان د وسله والو ډلو په وړاندې په داسې حالت کې راوستي دي چې دغه ډلې د دوي د زيانمنونکي حالت څخه گټه پورته کوي او هغوي استنماروي، دغه ډلې ماشومان دې ته اړ باسي څو هغوي په روانو نښتو کې ونډه واخلي او يا هم دا چې د پيغام وړونکو او رسونکو هلکانو په توگه وکارول شي- او په دې توگه لا هم ماشومان د جنگ له خطرو سره مخ کړي."

ځانگړي استازي زياته کړه: " جگړه د ماشومانو ژوند ويجاړوي. جگړه ماشومانو ته له فزيکي او رواني اړخه زيان رسوي. ما په واقعيت سره هغه مهال دروند ټکان وخور کله چې ما د هغو ماشومانو سره وليدل چا چې پرته له جگړې او تاوتریخوالي څخه بل څه نه پيژندل."

جگړې ماشومانو ته مرگ او ژوبله اړولي ده چې په کې د بدن د غړو له لاسه ورکول هم شامل دي. جگړه پيری وخت ماشومان د هغوي د بنسټيزو بشري حقونو لکه: زده کړو او سمو روغتيايي خدماتو ته د لاس رسې د حقونو څخه محرومي او ان، د بنسټيزې اقتصادي پرمختيا په لاره کې خنډ گرځي، بي وزلي زياتوي او ماشومان لا هم له زيان سره مخ کوي.

يوناما په ۲۰۱۳ کال کې د ماشومانو ۱۶۹۴ مرگ ژوبله مستند کړي چې په هغو کې ۵۴۵ وژني او ۱۱۴۹ ټپي کېدنې شاملې دي. د ماشومانو د مړينې او ټپي کېدنې اصلي لامل د تعبيه شويو چاوديدونکو توکو کارول دي چې هغه د جنگيدونکو او ملکي کسانو تر منځ توپير نه کوي او په افغانستان کې د ملکيانو د وژني تر ټولو ستر وژونکي لامل دی.

دغه جزوه چې "په وسله واله جگړه کې د افغانستان د ماشومانو ژغورل" تر نامه لاندې په پښتو، دري او انگلیسي ژبو چاپ شوي د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون د کابل په ولایتي دفتر کې یې مخ کتنه وشوه. دا د هغو بحثونو او همکارو د لړۍ پایله ده چې د یوناما او د افغانستان د معززو دیني عالمانو، پوهانو او متخصصینو سره چې د بیلابیلو مذهبي او اکادمیکو ادارو څخه استازیتوب کوي ترمنځ تر سره شوي دي.

په وسله واله جگړه کې د ماشومانو د حقونو په ۶ تیریو باندې په تمرکز سره، دغه جزوه هر یو تیری د شرعي قانون، نړیوال بشري حقونو د قانون، د بشر پالنې د نړیوال قانون او د افغانستان د قوانینو له مخې ارزوي. د تیري دغه ۶ موارد دا دي: د ماشومانو وژل او سخت ژوبلول، له وسله والو ډلو او وسله والو ځواکونو سره د ماشومانو یو ځای کول او د هغوی له خوا استخدامیدل، د ماشومانو اختطاف، په ښوونځیو او روغتونونو بریدونه، د ماشومانو په وړاندې د تاوتریخوالي ډولونه او جنسي تیري او د بشر پالنې له مرستو څخه د هغوي بې برخې کول شامل دي.

ښاغلی یان کویش و ویل "جزوه به د ماشوم د حقونو د ساتنې د همکارانو لپاره د یوې سرچینې او د دفاع د وسیلې په توګه کار ورکړي او د حساسو او مهمو مسالو په باب به ډیالوګ ته وده ورکړي. زموږ وروستی موخه دا ده چې ماشومان د جګړو له مصیبت څخه وژغورو او د افغاني مدني ټولني او د افغانستان د بشري حقونو د خپلواک کمیسیون هڅې پیاوړې کړو."

د نن ورځې پېښه د ملګرو ملتونو په مرکزي دفتر، په نیو یارک کې د وروستي کمپاین په تعقیب ترسره کېږي چې د "ماشومان - نه سرتیري" تر نامه لاندې په وروستيو کې په لار اچول شوی او هدف یې دا و چې د ۲۰۱۶ کال څخه د مخه د ملي امنیتي ځواکونو له خوا د ماشومانو استخدام او په کار اچول منع او له منځه یوسي.

دغه کمپاین چې په وسله واله جګړه کې د ماشومانو لپاره د ملګرو ملتونو د عمومي منشي د ځانګړي استازي، لیلای زیروګي او د ماشومانو لپاره د ملګرو ملتونو د صندوق (یونیسیف) له خوا په ګډه پیل شوی دی دا ډول کوښښونه د افغانستان په ګډون په ۸ هیوادونو کې پیاوړې کوي.

ښاغلی یان کویش وویل: "زه په خاص ډول د افغانستان د حکومت له خوا د دغه کمپاین تصدیق کول او د دوي ژمنه ستایم چې نور ګامونه اوچت کړي څو یقیني کړي چې ماشومان د افغان امنیتي ځواکونو په لیکو کې نه نیول کېږي."

د کمپاین په موده کې به په جګړو کې د ماشومانو لپاره د ملګرو ملتونو ځانګړی استازی او یونیسیف د ملګرو ملتونو او د دوي د غیر حکومتي همکارانو سره یو ځای کار وکړي چې خپلې هڅې پیاوړې کړي څو د ۸ هیوادونو سره خپلو همکارو ته دوام ورکړي چې هدف یې د دوي د وسله والو ځواکونو له خوا د ماشومانو د استخدام او کارونې څخه مخنیوی او د هغه ختمول دي.

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Kabul, Afghanistan

All media contact details are online at: <http://unama.unmissions.org>